PREDLAGATELJ: ŽUPAN OBČINE JESENICE
PRISTOJNOST: OBČINSKI SVET OBČINE JESENICE
POROČEVALKA: MAG. VALENTINA GORIŠEK, VODJA ODDELKA ZA OKOLJE IN PROSTOR

PREDLOG
POROČILA ŠT. 2 O REALIZACIJI AKCIJSKEGA PROGRAMA VARSTVA OKOLJA ZA LETO 2018

1. UVOD

Podajamo poročilo št. 2 o realizaciji Akcijskega programa varstva okolja (APVO) Občine Jesenice za leto 2018.

Skladno z Akcijskim programa varstva okolja Občine Jesenice za leto 2018 je bila v letu 2018 izvedena še Izdelava pregleda zdravstvenega stanja občanov na Jesenicah. S poročilom št. 1 o realizaciji Akcijskega programa varstva okolja za leto 2018, ki ga je Občinski svet Občine Jesenice obravnaval na 29. redni seji dne 27.9.2018, je bil občinski svet seznanjen, da bomo zaradi lokalnih volitev in na podlagi dejstva, da je bilo poročilo v mesecu septembru 2018 še v izdelavi, o ugotovitvah in zaključkih navedene aktivnosti poročali občinskemu svetu v letu 2019.

Glede na navedeno v nadaljevanju podajamo povzetek poročila, samo poročilo pa je priloga tega predloga.

2. POROČILO O ZDRAVSTVENEM STANJU OBČANOV OBČINE JESENICE

V decembru 2018 je Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) pripravil analizo in poročilo o zdravstvenem stanju prebivalcev občine Jesenice na osnovi podatkov za leto 2016. V aprilu 2019 je NIJZ izdelal še analizo Zdravje in onesnažen zrak v UE Jesenice. V nadaljevanju podajamo povzetek obeh poročil.

Zdravje posameznika ni odvisno samo od spola, starosti in dednosti, temveč nanj pomembno vpliva tudi življenjski slog ter družbena skrb za zdravje, ki vključuje okoljske in družbene dejavnike, vključno z zdravstveno službo. Na posameznikov odnos do zdravja in uporabo zdravstvenih storitev, predvsem preventivnih pregledov pomembno vpliva njegova izobrazba.

Iz poročila Zdravje v občini Jesenice je razvidno naslednje:

- Občina Jesenice predstavlja nevitalno območje z relativno starim prebivalstvom, izobrazbena struktura v občini Jesenice je slabša kot v regiji in Sloveniji. Delež študentov v občini je manjši. Po kazalniku socialno-ekonomskega primanjkljaja je občina Jesenice najslabša v regiji.
- Prebivalci občine so pomembno bolj kot Slovenija obremenjeni s slabšo gibalno učinkovitostjo in prekomerno prehranjenost otrok ter večjo razširjenostjo kajenja odraslih.
- Pri prebivalcih občine izstopa še:
    - večja obremenjenost s stresom, med vzroki izstopajo slabi materialni pogoji za življenje,

    - manjši delež telesno dejavnih odraslih,
    - večji delež prekomerno prehranjenih (ITM večji od 25),
    - večja obremenjenost s pasivnim kajenjem,
    - večja razširjenost visoko tveganega opijanja,
    - višji delež odraslih, ki si zob sploh ne umivajo.
- Svoje bivalno okolje prebivalci ocenjujejo kot bolj hrupno v primerjavi z regijo in Slovenijo, ocena se še slabša.
- Manj kot v Sloveniji se odzivajo na preventivne presejalne teste, odzivnost na program Svit (program presejanja na predrakave spremembe na debelem črevesju) se izboljšuje, odzivnost na program ZORA (program presejanja na predrakave spremembe na materničnem vratu) se pregledanost slabša.
- Prebivalci občine Jesenice se pogosteje zdravijo v bolnišnici zaradi srčne kapi in bolezni povezanih s pitjem alkohola, pri njih je več novoodkritih primerov raka (predvsem rak pljuč). Zaradi zdravstvenih vzrokov so skoraj 4 dni več odsotni z dela.
- V občini je višja splošna umrljivost kot v Sloveniji.

Na osnovi predstavljene analize NIJZ priporoča naslednje ukrepe:
- **dvig zdravstvene pismenosti prebivalstva in spodbujanje k prevzemanju lastne skrbi za zdravje,**
- **spodbujanje in omogočanje zdravega prehranjevanja ter telesne aktivnosti,**
- **preprečevanje začetka kajenja in spodbujanje opuščanja kajenja,**
- **preprečevanje in zmanjševanje začetka pitja alkohola pri mladostnikih ter nudenju ustrezne pomoči že zasvojenim z alkoholom,**
- **učinkovito obvladovanje stresa, napetosti in velikih pritiskov (več pozornosti je treba temu namenjati tudi na delovnih mestih),**
- **spodbujanje udeležbe v presejalnih programih SVIT in ZORA ter DORA,**
- **spodbujanje k zdravem in aktivnem staranju,**
- **umestitev zdravja v vse lokalne politike.**

Iz poročila Zdravje in onesnaženost zraka v UE Jesenice je razvidno naslednje:
- V študiji so bili zajeti naslednji kazalniki:
    - stopnja umrljivosti zaradi dihalnih obolenj,
    - stopnja obolevnosti oziroma število hospitaliziranih zaradi dihalnih obolenj, starejših kot 15 let,
    - stopnja obolevnosti oziroma število hospitaliziranih zaradi dihalnih obolenj, mlajših kot 15 let,
    - stopnja obolevnosti oziroma število hospitaliziranih zaradi astme, mlajših kot 15 let,
    - stopnja umrljivosti zaradi bolezni obtočil in srčno-žilnimi boleznimi (povezanost z onesnaženim zrakom),
- Epidemiološke metode povezanosti med umrljivostjo/obolevnostjo in onesnaženim zrakom so v Slovenskem prostoru težko izvedljive zaradi majhne populacije. Še težje je pripisati onesnaženemu zraku število smrti/hospitalizacij zaradi onesnaženega zraka na nivoju občine ali Upravne Enote.
- Izbor kazalnikov kaže, da je UE Jesenice povprečju nekoliko nad umrljivostjo/obolevnostjo, ki velja za celotno Slovenijo. Je pa UE Radovljica v nekaterih kazalcih na prvi pogled presenetljivo vodilna po umrljivosti oziroma obolevnosti zaradi onesnaženosti zraka. Da bi razjasnili ta fenomen, bi poleg merjenja zračnih onesnaževal morali meriti tudi moteče dejavnike (kajenje, slabe razvade, kakovost notranjega zraka).

Na osnovi izdelanega poročila lahko zaključimo, da je treba ozaveščati prebivalce o tem, kako se morajo vesti v času visokih koncentracij zračnih onesnaževal, seveda pa to lahko delamo, če poznamo trenutno stanje onesnaženosti zraka.

3. AKCIJSKI PROGRAM VARSTVA OKOLJA ZA LETO 2019

Za izvedbo APVO za leto 2019 smo na občini Jesenice pozvali vsa podjetja, ki so zavezanci za izvajanje obratovalnih monitoringov emisij snovi v okolje, da nam pošljejo poročila o meritvah v letu 2018. Na osnovi teh poročil bomo vnesli podatke v Kataster onesnaževalcev.

Kataster onesnaževalcev je spletna aplikacija na spletnem naslovu GIS Občina Jesenice, naslovu http://gis.iobcina.si/gisapp/Default.aspx?a=Jesenice, na tematiki ekologija in prikazuje vire onesnaževanja okolja v Občini Jesenice z različnimi emisijami snovi v okolje. Viri onesnaževanja okolja so geolocirani, to pomeni, da so v kataster onesnaževalcev viri onesnaževanja okolja oziroma merilna mesta, kjer se izvajajo meritve emisij snovi v okolje, podani z Gauss Krügerjevimi koordinatami. Kataster onesnaževalcev za občino Jesenice se vodi od leta 2004 dalje in v njem se nahajajo podatki o vseh tistih onesnaževalcih okolja, ki so skladno z zakonodajo zavezani, da izvajajo meritve emisij snovi v okolje in o izmerjenih emisijah snovi v okolje tudi poročajo Agenciji RS za okolje in seveda tudi Občini Jesenice.

Na osnovi vnesenih podatkov v katastre onesnaževalcev bomo v nadaljevanju izdelali poročilo o masnem in koncentracijskem onesnaževanju okolja v občini Jesenice v letu 2018.

Kazalnike stanja okolja za javna podjetja v občini Jesenice že zbiramo.

Analizo stanja onesnaženja zraka bomo pripravili z namenom določitve najboljših lokacij za postavitev stalnih merilnih naprav za merjenje onesnaženja zraka v občini Jesenice, določitvijo vrst merjenje onesnaževal zraka, načina prikazovanja izmerjenih vrednosti, opozarjanje prebivalstva na čezmerno onesnažen zrak ter ravnanje v primeru čezmerno onesnaženega zraka.

O ugotovitvah in zaključkih navedenih aktivnosti bomo poročali Občinskemu svetu Občine Jesenice na koncu leta.

Na podlagi javnega naročila male vrednosti »Priprava in izvajanje akcijskega programa varstva okolja za leto 2019 ter ostala svetovanja s področja varstva okolja«, ki smo ga izvedli v mesecu marcu 2019, je bil kot najugodnejši ponudnik izbran izvajalec Marbo okolje d.o.o., Finžgarjeva ulica 1a, Lesce. Pogodba z izbranim izvajalcem je bila sklenjena v začetku meseca maja 2019.
Naloge Akcijskega programa varstva okolja 2019 so sledeče:

- Dopolnitev katastra onesnaževanja okolja z novimi podatki o emisijah v okolje za leto 2018 na osnovi predloženih obratovalnih monitoringov posameznih onesnaževalcev (podjetij),
- Izračun snovnega in masnega obremenjevanja okolja (zrak, vode) za leto 2018, primerjava z letom 2010 – 2018, ter ugotovitev trendov in poročanje občinskemu svetu,
- Izdelava kazalnikov okolja za javna podjetja za leto 2018, primerjava s kazalniki za leto 2008 - 2018, ugotovitev trendov ter poročanje občinskemu

svetu ter izdelava primerjave z občinami Radovljica, Bled, Žirovnica in Kranjska Gora,

- Analiza stanja onesnaženja zraka na Jesenicah, določitev merilnih mest za meritve onesnaževanja zraka in izdelava poročila o meritvah onesnaženosti zraka.

4. PREDLOG SKLEPA:

Na podlagi 14. člena Statuta občine Jesenice (Ur. list RS, št. 101/2015), ter 84. člena Poslovnika o delu Občinskega sveta občine Jesenice (Ur. list RS, št. 2/2016) Občinskemu svetu Občine Jesenice predlagam v razpravo in sprejem naslednji

SKLEP:
Sprejme se predlog Poročilo št. 2 o realizaciji Akcijskega programa varstva okolja za leto 2018.

ŽUPAN
Blaž Račič

Pripravili:
Katarina Haus
Alenka Markun

Številka: 354-1/2019
Datum: 8. 5. 2019

Prilogi:

- Priloga 1: Zdravje v občini Jesenice
- Priloga 2: Zdravje in onesnaženost zraka v UE Jesenice